לא עלתה בידו אלא רגזנותא ולאדם טוב מטעימים אותו מפרי מעשיו [ח]וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ דור הנאה ממנו שנאמר [1]ובמושב לצים לא ישב מושבו מושב לצים:

הדרן עלך האשה נקנית

האיש [א]מקדש בו ובשלוחו [ב]האשה מתקדשת בה ובשלוחה [ג]האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוחו: **גמ'** השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא אמר רב יוסף מצוה בו יותר מבשלוחו כי הא [ד]דרב ספרא [ה]מחריך רישא רבא [ו]מלח שיבוטא איכא דאמרי בהא איסורא נמי אית בה כדרב יהודה אמר רב דאמר רב יהודה אמר רב [ז]האסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו [ז]ורחמנא אמר [2]ואהבת לרעך כמוך וכי איתמר דרב יוסף אסיפא איתמר האשה מתקדשת בה ובשלוחה השתא בשלוחה מיקדשא בה מיבעיא אמר רב יוסף [ו]מצוה בה יותר מבשלוחה כי הא דרב ספרא מחריך רישא רבא מלח שיבוטא אבל בהא איסורא לית בה כדר"ל [ח]דאמר ר"ל טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו: האיש מקדש את בתו כשהיא נערה: כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא מסייע ליה לרב [ט]דאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי אלעזר [י]אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה: שליחות מנלן דתניא [3]ושלח מלמד [יא]שהוא עושה שליח ושלחה [יב]מלמד שהיא עושה שליח [4]ושלח ושלחה [יג]מלמד שהשליח עושה שליח אשכחן בגירושין בקידושין מנלן וכ"ת דיליף מגירושין מה לגירושין שכן ישנן בעל כרחה אמר קרא [5]ויצאה והיתה [יד]מקיש הויה ליציאה מה יציאה משוי שליח אף הויה נמי משוי שליח ואלא הא דתנן [טו]כ[יז]האומר לשלוחו צא תרום תורם כדעת בעל הבית ואם אינו יודע דעת בעל הבית תורם בבינונית אחד מחמשים

פיחת

לגון ר"ח דתניא שלח מלמד שעושה שליח פירוש ושלחה מביתו מאחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה ונמה כתב שלח לומר שעושה שליח הוסיף ה' דכתיב שלחה מלמד שהיא עושה שליח ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח: **תורם כדעת בעל הבית.** פירוש לפי מה שמכיר בבעל הבית עינו יפה או עינו רעה ויש בתרומה שלש מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשית דגנך דמשמע כל שהוא ובירושלמי מפרש להו א"ר לוי בינונית א' מן החמשים ונפקא ליה מתרומת מכס דכתיב (במדבר לא) וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים כל מה שאתה אוחז אחוז א' מחמשים וכמו שמצינו תרומת מכס אחד מחמשים אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה בינונית ועין רעה אחד מששים ונפקא ליה מקראי דכתיב (יחזקאל מה) ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים וחומר הוי שלשים סאין ואיפה ג' סאין נמצא ששית האיפה עולה חצי סאה וכשתורם ששית האיפה מחומר נמצא דהיינו אחד מששים והיינו עין רעה ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב ששית האיפה וכתיב נמי בהאי קרא וששיתם כלומר וששיתם קאי אחומר חטים וחומר שעורים דבכל חד וחד איכא שתות דהיינו סאה לשני חומרים ותן ששית האיפה דכתיב בהאי קרא על וששיתם נמצא דהיינו אחד מארבעים דהוא סאה וחצי לששים סאין דהיינו חומר חטים וחומר שעורים[ה]:

פיחת

האיש מקדש בו ובשלוחו. בגמ' יליף לה: **כשהיא נערה.** וכ"ש כשהיא קטנה אם קבל [ט]קידושין מקודשת. והאי דנקט נערה אורח ארעא אשמועינן דקטנה לכתחלה לא כדמפרש בגמ': **גמ' מצוה בו יותר מבשלוחו.** דכי עסיק גופו במצות [יא]מקבל שכר טפי: **מחריך רישא.** לכבוד שבת: **שיבוטא.** דג: **בהא איסורא נמי איכא.** אם יכול לקדש בעצמו וקידש ע"י שליח דמצוה שילתה שמא תתגנה עליו: **וכי איתמר דרב יוסף.** דאמר מצוה הוא דאיכא ולאו איסורא אסיפא איתמר: **אבל בהא.** אע"פ שלא רחמתו ליכא איסורא לומר שמא תראה בו דבר מגונה: **דאמר ר"ל טב למיתב טן דו.** משל הוא שהנשים אומרות על בעל כל דהו שהוא טוב לשבת עם שני גופים משבת אלמנה: **טן.** גוף: **דו.** שניים. ואי קשיא ה"נ גבי דידה איכא איסורא כי יהיב [יב]קידושין לשלוחה ולא חזי לה אין הכי נמי ומיהו מתני' בדידה קאמר דהיא מיקדשא בה ובשלוחה הלכך הא דתנא בה למצוה אשמועינן אבל איסורא לגבי דידה ליכא אבל רישא דאיירי בדידיה תנא בו משום איסורא: **ושלח.** בגירושין כתיב ושלחה מביתו ומדלא כתב וגירשה ללמדינו בא שהאיש עושה שליח להוליך גט לאשתו: **מלמד שהאשה עושה שליח.** לקבל גיטה קרי ביה ושלחה [יג]לא מפיק ה"א: **ושלח ושלחה.** שני פעמים נאמר בענין: **שכן ישנן בעל כרחה.** הלכך איתנהו נמי על ידי שליחות: **פורס כדעת בעל הבית.** לפי מה שהוא מכיר בעל הבית אם עינו יפה או עינו רעה. עין יפה אחד מארבעים עין רעה אחד מששים [טו]שהתרומה לא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשית דגנך (דברים יח) ואפילו כל שהוא:

האיש מקדש. השתא בשלוחו מקדש בו מיבעיא. ואין שייך לתרץ הכא לאו דוקא ור"ל לא זו אף זו אלא שייך לשנויי הכי אלא בשתי בנות [יד]אבל בשתי תינוקות לא: [יב]**אי איתמר דרב יוסף אסיפא איתמר.** ולהכי לא מוקי אריש וכגון שמכירה משום דהא מנ"ל למלמ מתני' מיירי בין מכירה ובין אין מכירה ואפי' איסורא איכא ומלתא דרב יוסף לא נדע: **אסור לאדם שיקדש אשה בו'.** אע"ג דקתני האיש מקדש לכתחילה לא נקט ליה אלא לאשמועינן דין קידושין[א]:

כשהיא נערה אין כשהיא קטנה לא. וא"ת ולמא לרבותא נקט נערה[ב] ולכ שכן קטנה וי"ל דדייק מדקתני כשהיא נערה ולא קתני האיש מקדש את בתו נערה משמע [יג]דוקא נערה אבל לא קטנה א"נ י"ל דדייק מדלא קתני במתני' האיש מקדש את בתו סתם[ג] כדתנן (כתובות דף מו:) האב זכאי בבתו בקדושיה ולא מפרש נערה כי הכא משמע דהכא דמפרש נערה הוי דוקא ולא קטנה: **אסור לאדם שיקדש את בתו כשהיא קטנה.** ואע"ג דאמר לעיל דאיסורא ליכא משום דטב למיתב טן דו ה"מ בגדולה שהיא מתקדשת ע"י עצמה דכיון שנתרצית ליכא למיחש שמא תחזור אבל קטנה שמתקדשת ע"י אביה[ד] איכא למיחש שמא אם היתה גדולה לא היתה מתרצית ועכשיו שאנו [כ]מהגיס לקדש בנותיהו אפי' קטנות היינו משום שבכל יום ויום הגלות מתגבר עלינו ואם יש סיפק ביד אדם עכשיו לתת לבתו גדולה שמא לאחר זמן לא יהיה סיפק בידו ותשב בתו עגונה לעולם: **ושלח** ושלחה **מלמד שהשליח עושה שליח.** פ"ה דתרי ושלחה כתיב בפרשה וא"ת הא איצטריך חד ושלחה למדרש דקטנה ושוטה אינה יכולה להתגרש [כא]דהכי משמע ושלחה מי שמשלחה ואינה חוזרת פרט לזו שמשלחה והיא חוזרת וי"ל דושלחה בתרא יש שתי דרשות דמצי למימר ונתן בידה ולשמוק מדכתב ושלח ש"מ לדרשא ומה"א דושלחה נפקא דרשא אחרת ור"ח פי' דמושלחה אחרון דריש כולהו ודריש שלח דהוה מצי למימר ונתן בידה וכן וי"ו דושלחה וכן ה' דושלחה ואידך ושלחה איצטריך להך דרשא דמשלחה ואינה חוזרת וזה לא יקדשנה. אסיפא. דלגבי דידה ליכא איסורא דודאי לא תשנאנו אע"פ שתראה בו דבר מגונה דבכל דהו ניחא לה. כשהיא קטנה לא. כלומר אשמעינן קטנה לא יקדש. אני רוצה. ואע"ג דאמרינן לעיל דבכל דהו ניחא לה, הני מילי כשהיא עצמה עושה, אבל כשאחר עושה לא. והראב"ד תירץ דהני מילי גדולה אבל קטנה לא. ולדבריו קשיא אמאי עד שתאמר בפלוני אני רוצה, בעד שתגדיל סגי דגדולה בכל דהו ניחא לה, אלא לאו כדפרישנא ש"מ, דאפילו גדולה כשאחר עושה לא ניחא לה.

א מתני' פ"ג מהל' אישות הלכה יד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעיף א:

ב ב מתי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף א:

ג ג מתי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן לו סעיף ז:

ד ד מתי' פ"ל מהלכות שבת הלכה ו סמג עשין ל טוש"ע א"ח סי' רנ סעיף א:

ה ה מתי' פ"ג מהלכות אישות הלכה יט סמג שם טוש"ע אה"ע סימן לה סעיף א:

ו ו מתי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף א:

ז ז מתי' שם סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ח:

ח ח מתי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה ג ופ"ו אישות הלכה ג ופ"ו שם הלכה ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעיף ג ופ"ו וסימן קמ סעיף ג:

ט ט מתי' פ"ה שם הלכה ג ופ"ו הלכה ג ד [ט] סמג שם טוש"ע אה"ע סימן קמ סעיף ג:

י י מתי' פ"ז מהלכות גירושין הלכה ד סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמ סעיף ג:

יא כ מתי' פ"ד מהל' תרומות הלכה ז:

הגהות הב"ח

(**א**) רש"י ד"ה לא עלתה בידו בשכרו אלא רגזנותו בחש בשורו לא: (**ב**) תוס' ד"ה אסור וכו' מיהגיס לקדש. נ"ב ע"ל סוף דף פא:

מוסף תוספות

א. אע"ג דאיכא איסורא דחיילי קידושין. תוס' טוך.

ב. לאשמועינן אע"ג שהיא גדולה היא ברשות האב להתקדש. תוס' הרא"ש. ג. ומשמע בין נערה בין קטנה. ריטב"א.

ד. מדעתו. תוס' הרא"ש. אבל בשיטה לא נודע נמי כמוכ. אע"ג דאמרה בפלוני אני רוצה שמא תחזור בה לכשתגדיל. ה. וכולה מילתה אסמכתא דשמואל גופיה קאמר (לקמן נח.) חטה אחת פוטרת את הכרי. תוס' כתובות לט ע"ב.

תוס' ר"י הזקן

רגזנותא. כחש בשורו.

סליק פירקא האיש מקדש

מצוה בו. כל מצוה שמוטלת עליו יעשה בגופו ולא ע"י שליח. **מחרך רישא.** הוא בעצמו לכבוד שבת היה מהבהב ראש הבהמה באור. **שיבוטא.** דג. **ותתגנה.** וישנאנה, ואם הוא ילך לגון ר"ח דתניא שלח מלמד שעושה שליח פירוש ושלחה מביתו מאחרון הוה ליה למיכתב ונתן בידה ונמה כתב שלח לומר שעושה שליח הוסיף ה' דכתיב שלחה מלמד שהיא עושה שליח ושלחה הוסיף ו' עוד מלמד שהשליח עושה שליח: **תורם כדעת בעל הבית.** פירוש לפי מה שמכיר בבעל הבית עינו יפה או עינו רעה ויש בתרומה שלש מדות לפי שלא נאמר בה שיעור מפורש אלא לאשית דגנך דמשמע כל שהוא ובירושלמי מפרש להו א"ר לוי בינונית א' מן החמשים ונפקא ליה מתרומת מכס דכתיב (במדבר לא) וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים כל מה שאתה אוחז אחוז א' מחמשים וכמו שמצינו תרומת מכס אחד מחמשים אף כל תרומה תורם אחד מחמשים וזו מדה בינונית ועין רעה אחד מששים ונפקא ליה מקראי דכתיב (יחזקאל מה) ששית האיפה מחומר החטים וששיתם האיפה מחומר השעורים וחומר הוי שלשים סאין ואיפה ג' סאין נמצא ששית האיפה עולה חצי סאה וכשתורם ששית האיפה מחומר נמצא דהיינו אחד מששים והיינו עין רעה ועין יפה אחד ממ' נפקא ליה נמי מהאי קרא דכתיב ששית האיפה וכתיב נמי בהאי קרא וששיתם כלומר וששיתם קאי אחומר חטים וחומר שעורים דבכל חד וחד איכא שתות דהיינו סאה לשני חומרים ותן ששית האיפה דכתיב בהאי קרא על וששיתם נמצא דהיינו אחד מארבעים דהוא סאה וחצי לששים סאין דהיינו חומר חטים וחומר שעורים[ה]:

פיחת

תורה אור השלם

1. אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב:
תהלים א א

2. לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יח

3. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:
דברים כד א

4. וְשִׂנְאָהּ הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ אוֹ כִי יָמוּת הָאִישׁ הָאַחֲרוֹן אֲשֶׁר לְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה:
דברים כד ג

5. וְיָצְאָה מִבֵּיתוֹ וְהָלְכָה וְהָיְתָה לְאִישׁ אַחֵר:
דברים כד ב

גליון הש"ם

גמ' מלח שיבוטא. עי' ע"ז דף ל"ט ע"ב תד"ה ומימנך: שם אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה. עי' מהרש"ל ח"ל פ"ל דב"ב דף טז ע"ב: תוס' ד"ה האיש וכו' אבל בב' תיבות לא. עי' בתר שבע פ"ל דהוריות ד"ה על פיסס:

מוסף רש"י

האיש מקדש בו ובשלוחו. והמקדש אשה לחבירו יקדשנה בפני עדים ויאמר תהא מקודשת לפלוני כן פלוני בטבעת זו כדת משה וישראל (האורה ח"ב סי"ד). **האיש מקדש את בתו.** מקבל קידושי בתו קטנה שלא מדעתה (סוטה כג.). **מחריך רישא.** אם היה שם רגש בהמה לחרוך מחרכו הוא בעצמו (שבת קיט.). **טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו.** טן דו, גופים שויים כל דהו בעל (יבמות קיח:). בעל ואשתו ואפילו אינו לה אלא לצוות בעצמה (לעיל ז.). משל הדיוט הוא שהנשים אומרות טוב לשבת עם גוף שנים משבת אלמנה (כתובות עה.). כלומר אשה בכל דהו ניחא לה (ב"ק קיא.). **דו.** לשון יוצא דיו שתים (סוכה נא:). **עד שתגדל ותאמר בפלוני אני רוצה.** וסמך לדבר דכתיב [בראשית כד ח] נקבה לנערה ונשאלה את פיה (רש"י רי"ף וכ"ה ברש"י בחומש). **תורם כדעת בעל הבית.** כפי מה שהוא מכיר בו, אם עין יפה אחד מארבעים ואם עין רעה אחד מששים (כתובות לט:) שכך שיעור חכמים (בכורות טא. מכת"י).

מא: האיש מקדש פרק שני קידושין

פיחת י׳ [1] **או הוסיף י׳ תרומתו תרומה.** פי׳ בקונטרס פיחת שתרס אחד ממ׳ וקאי פיחת אבעל הבית וי״מ לאיפכא דפיחת שתרס אחד מששים וקאי פיחת אתרומה מ״מ משמע היכא דתרס השליח ואפי׳ אתא בעה״ב ואמר לו לא היה בדעתי לכך אפ״ה תרומתו תרומה וקשה דמאי שנא [2] מהכא דאמר (ב״מ דף כב.) האומר לשלוחו לא ותרוס והלך ותרס אם א״ל בעה״ב כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן תרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה ומוקי לה התם כגון דשויה בעה״ב שליח ואפ״ה אין תרומתו תרומה כיון שלא פירש לו בהדיא שמתרלה ליפות וי״ל דהתם היינו טעמא לפי שאין דרך בני אדם לברור היפות כדי לתרוס אלא הבינוים [א] אבל הכא דיש הרבה בני אדם בדרכן לתרוס בעין יפה מצי למימר ליה להכי אמתתיך [ב] ובטלת דעתך אצל דעתי למה שאמתתיך: **מה לגירושין שכן ישנן חול.** אבל לא מצי למימר שכן ישנן בע״כ כי היא דלעיל דאיכא למימר קידושין יוכיחו אבל לעיל לא מייתי ליה אלא גבי קידושין: **שכן** ישנה במחשבה. ומיהו קידושין הוו אתו מתרומה ומגירושין דכי פרכת מה לגירושין שכן ישנן בע״כ תרומה תוכיח מה לתרומה שכן ישנה במחשבה גירושין יוכיחו ומיהו מהיקישא דוילאה והיתה לא הוה מצי [ג] מפיק דאילטריך לשאר דרשות [ד]: **נפקא** ליה מדר׳ יהושע בן קרחה. וא״ת אמאי לא יליף דשליחות מהני בקדשים משחיטת פרו של אהרן מדאילטריך לומר שהיה בבעלים כדכתיב (ויקרא טז) ושחט את פר החטאת אשר לו מכלל דבשאר קדשים לא בעיין [ה] בעלים [ו] וי״ל דהא דממעטינן מפרו של אהרן היינו חטאת דווקא דומיא דפרו של אהרן וה״ט משום דבחטאת כתיב אותו [ז] אפי׳ בע״כ [ח] והלכך כיון דאי איתא לקמן מקריבין אותו בע״כ דין הוא שיעשה שליח אבל שאר קרבנות [ט] דלא מקריבין בע״כ לא הוה ידעינן שיכול לעשות שליח אי לא דנפקא ליה מדר׳ יהושע בן קרחה: **שכן ישנן במחשבה.** תרומה דכתיב (במדבר יח) ונחשב לכם תרומתכם וקדשים דכתיב בדברי הימים (ב כט) כל נדיב לב עולות: **העובד כוכבים והכותי שתרמו תרומתן תרומה.** פירש הקונטר׳ ליאסר לזרים דקסבר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע ומירוח העובד כוכבים אינו פוטר מן התרומה ובמנחות (דף סז.) יליף טעמא מדגנך דגנך תרי זימני למעוטי דיגון עובד כוכבים ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות מדמעת אם נפלה בחולין אוסרתה וחייבין עליה חומש האוכלה בשוגג ור״ש פוטר דקסבר אין מירוח העובד כוכבים חייב בתרומה וליף מדגנך ולא דיגון עובד כוכבים ולדידיה ליכא מיעוט אחר מיעוט דמצריך להו אצרוכי עכ״ל וקשה לפי׳ דמשמע דפליגי בים קנין לעובד כוכבים ובפ׳ השולח (גיטין מז.) פליגי בה אמוראי ואין סברא לומר דפליגי תנאי בפלוגתא דאמוראי לכך פי׳ ר״י דת״ק סבר דאפי׳ יש קנין משכחת שפיר שתבואתו חייב בתרומה כגון שגדלה שליש בידי [י] ישראל [יא] ואי משום מירוח העובד כוכבים [יב] דפוטר י״ל דמיירי שמרחו ישראל ואי משום זרעך ולא לקוח [יג] י״ל דמיירי שלקחם קודם מירוח ואפ״כ מירחם ישראל ופטורא דלקוח אינו אלא אחר מירוח כן פי׳ ר״ת [יד] וקשה דא״כ דומיא דהכי פוטר ר״ש ומאי טעמא וי״ל דטעמא כדאמר [בזבחים] (דף מה.) דאמר ר״ש קדשי עובדי כוכבים אין בהם מעילה משום דילפינן חטא חטא מתרומה ובתרומה כתיב בני ישראל [טו] ולא עובדי כוכבים אלמא ממעט ליה מקרא בהדיא [טז] ולילמא

פיחת י׳. שתרס אחד מאלרבעים: **תרומתו תרומה.** דאמר ליה בהכי אמתתיך [יז]: **מגלן.** דשליח תורם: **גם אתם.** כן תרימו גם אתם והאי גם יתירא הוא: **במחשבה.** נותן עיניו בגד זה ואוכל בגד זה [יח] דכתיב (במדבר יח) ונחשב [יט]: **ואמרו לאחד.** מבני חבורתם: **לא ובקש.** פסח האכול: **והן אוכלין עמו.** שהרי עשאוהו שליח לשחוט ושלהן פסול: **מגלן.** דשלוחו של אדם כמותו לשחיטת קדשים: **אלא קדשים.** אפי׳ תרומה חול הוא אצלו: **רוב מעשיהם.** כל עבודת הקרבתם ע״י כהנים שהם שלוחים [כ]: **כי היכי דגרסי׳: שכן ישנן במחשבה.** קדשים נמי איתנהו במחשבה [כא] (וכן נמי פסול קדשים ופיגול ע״י מחשבה הם בחיים) גמר בלבו לומר שור זה עולה הרי הוא עולה כדתני׳ בשבועות בפ״ג (דף כו:) מולא שפתיך [כב] אין לי אלא שהוציא בשפתיו גמר בלבו מנין ת״ל [כג] כל נדיב לב עולות: **והיכי מהנך.** מה קדשים שהן קדש ישנן בשליח תרומה שהיא חול לא כל שכן מה לקדשים שכן רוב מעשיהם ע״י שליח גירושין יוכיחו מה לגירושין שכן ישנן חול אצל תרומה קדשים יוכיחו וחזר הדין הלד השוה שבהן שישנן ע״י עצמו ושלוחו כמותו אף אני אביא תרומה: **נדבר׳ יצאי.** להכי כתב גם לרבויי שליח משום דבעי לאקושי למשלחו למימר דבעובד כוכבים פסול: **נפי שאינו בו׳.** אלמא לא בעי קרא דמסברא אית לן למימר דמידי דלא שייך ביה לא מתעביד עליה שליח: **לאו בר היתירא הוא** גרסי׳. אינו בשום לד היתר אשת איש שאינו מגרש דהא אין לו קידושין: **ה״ג** אבל עובד כוכבים הואיל ואיתיה בתרומה דנפשיה: **שתרמו.** אלהן: **תרומתן תרומה.** ליאסר לזרים דקסבר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע [כד] ומירוח עובד כוכבים אינו פוטר מן התרומה ובמנחות (דף סז.) יליף לה טעמא מדגנך דגנך תרי זימני [כה] למעוטי דיגון עובד כוכבים ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות: **מדמעת.** אם נפלה לחולין אוסרתה: **וחייבין עליה חומש.** האוכלה בשוגג: **ור׳ שמעון פוטר.** דקסבר אין מירוח העובד כוכבים חייב בתרומה וליף לה מדגנך ולא דיגון עובד כוכבים במנחות (שם) ולדידיה ליכא מיעוט אחר מיעוט דמצריך להו לריבי: **אמר לה אמר למה לי.** פשיטא דלא הוי עובד כוכבים שליח דהא ליתיה בתרומה דנפשיה: **אילטריך.** לרבויי שליח לתרומה משום דכתיב אתם למעוטי אריסים מלתרוס חלקו של בעה״ב ואפטרופוס יתומים והתורם את שאינו שלו שלא מדעתו אימא למעוטי נמי שליח להכי אילטריך גם לרבויי: **הניחא לרבי יהושע.** דנפקא ליה שליחות דקדשים מושמטו אותו: בפסח

פיחת ה׳. שתרס אחד מאלרבעים: **מגלן.** דשליח תורם: **גם אתם.** כן תרימו גם אתם והאי גם יתירא הוא: **במחשבה.** נותן עיניו בגד זה ואוכל בגד זה [כו] דכתיב (במדבר יח) ונחשב [כז]: **ואמרו לאחד.** מבני חבורתם: **לא ובקש.** פסח האכול: **והן אוכלין עמו.** שהרי עשאוהו שליח לשחוט ושלהן פסול: **מגלן.** דשלוחו של אדם כמותו לשחיטת קדשים: **אלא קדשים.** אפי׳ תרומה חול הוא אצלו: **רוב מעשיהם.** כל עבודת הקרבתם ע״י כהנים שהם שלוחים [כח]: **כי היכי דגרסי׳: שכן ישנן במחשבה.** קדשים נמי איתנהו במחשבה [כט] (וכן נמי פסול קדשים ופיגול ע״י מחשבה הם בחיים) גמר בלבו לומר שור זה עולה הרי הוא עולה כדתני׳ בשבועות בפ״ג (דף כו:) מולא שפתיך [ל] אין לי אלא שהוציא בשפתיו גמר בלבו מנין ת״ל [לא] כל נדיב לב עולות: **והיכי מהנך.** מה קדשים שהן קדש ישנן בשליח תרומה שהיא חול לא כל שכן מה לקדשים שכן רוב מעשיהם ע״י שליח גירושין יוכיחו מה לגירושין שכן ישנן חול אצל תרומה קדשים יוכיחו וחזר הדין הלד השוה שבהן שישנן ע״י עצמו ושלוחו כמותו אף אני אביא תרומה: **נדבר׳ יצאי.** להכי כתב גם לרבויי שליח משום דבעי לאקושי למשלחו למימר דבעובד כוכבים פסול: **נפי שאינו בו׳.** אלמא לא בעי קרא דמסברא אית לן למימר דמידי דלא שייך ביה לא מתעביד עליה שליח: **לאו בר היתירא הוא** גרסי׳. אינו בשום לד היתר אשת איש שאינו מגרש דהא אין לו קידושין: **ה״ג** אבל עובד כוכבים הואיל ואיתיה בתרומה דנפשיה: **שתרמו.** אלהן: **תרומתן תרומה.** ליאסר לזרים דקסבר אין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע [לב] ומירוח עובד כוכבים אינו פוטר מן התרומה ובמנחות (דף סז.) יליף לה טעמא מדגנך דגנך תרי זימני [לג] למעוטי דיגון עובד כוכבים ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות: **מדמעת.** אם נפלה לחולין אוסרתה: **וחייבין עליה חומש.** האוכלה בשוגג: **ור׳ שמעון פוטר.** דקסבר אין מירוח העובד כוכבים חייב בתרומה וליף לה מדגנך ולא דיגון עובד כוכבים ולדידיה ליכא מיעוט אחר מיעוט דמצריך להו לריבי: **אמר לה אמר למה לי.** פשיטא דלא הוי עובד כוכבים שליח דהא ליתיה בתרומה דנפשיה: **אילטריך.** לרבויי שליח לתרומה משום דכתיב אתם למעוטי אריסים מלתרוס חלקו של בעה״ב ואפטרופוס יתומים והתורם את שאינו שלו שלא מדעתו אימא למעוטי נמי שליח להכי אילטריך גם לרבויי: **הניחא לרבי יהושע.** דנפקא ליה שליחות דקדשים מושמטו אותו: בפסח

פיחת עשרה או הוסיף עשרה תרומתו תרומה מנלן וכי תימא דיליף מגירושין מה לגירושין שכן ישנן חול אמר קרא אתם [1] גם אתם [2] לרבות את השליח ונכתוב רחמנא בתרומה וניתו הנך ונגמרו מיניה משום דאיכא למפרך [3] שכן [4] ישנה [5] במחשבה והא [6] דתנן [7] חבורה שאבד פסחה ואמרו לאחד צא ובקש ושחוט עלינו והלך ומצא ושחט והן לקחו ושחטו אם שלו נשחט ראשון הוא אוכל משלו והם אוכלים [א] ושותים עמו מנלן וכי תימא דיליף מהנך מה להנך שכן ישנן חול אצל קדשים נפקא ליה מדרבי יהושע בן קרחה [8] דא״ר יהושע בן קרחה מנין ששלוחו של אדם כמותו שנאמר [2] ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וכי כל הקהל כולן שוחטין והלא אינו שוחט אלא אחד [9] אלא [10] מכאן [11] ששלוחו של אדם כמותו נכתוב רחמנא בקדשים וניתי הנך וניגמרו מיניה משום דאיכא למפרך מה לקדשים שכן רוב מעשיהן ע״י שליח חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי הי תיתי לא נכתוב רחמנא בקדשים ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן חול אצל קדשים לא נכתוב רחמנא בגירושין ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן במחשבה אלא לא לכתוב רחמנא בתרומה ותיתי מהנך [12] ה״נ ואלא אתם גם אתם למה לי מיבעי ליה לכדרבי יאני [13] דא״ר יאני גם אתם [14] מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית הא למה לי קרא מדרבי חייא בר אבא א״ר יוחנן נפקא [15] דא״ר חייא בר אבא א״ר יוחנן [16] אין העבד נעשה שליח לקבל גט מיד בעלה של אשה לפי שאינו בתורת גיטין וקידושין איצטריך ס״ד אמינא עבד דלאו בר היתירא הוא בכלל אבל עובד כוכבים הואיל ואיתיה בתרומה דנפשיה [17] דתנן [18] העובד כוכבים והכותי שתרמו תרומתן תרומה אימא שליח נמי עביד קמשמע לן ולר׳ שמעון דפטר דתנן [19] תרומת עובד כוכבים מדמעת וחייבין עליה חומש [20] ור״ש פוטר [21] אתם [22] גם אתם למה לי איצטריך סד״א הואיל ואמר מר [23] אתם [24] ולא אריסין אתם ולא שותפין אתם [25] ולא אפוטרופוס אתם [26] ולא התורם את שאינו שלו אימא אתם ולא שלוחכם נמי קמ״ל הניחא לרבי יהושע בן קרחה אלא לרבי יונתן דמפיק ליה להאי קרא לדרשא אחרינא מנא לן דתניא [27] רבי יונתן אומר מנין שכל ישראל כולן יוצאים בפסח

עין משפט נר מצוה

יב א מיי׳ פ״ד מהל׳ תרומות הלכה ג:
ב מיי׳ שם הל׳ טז טוש״ע י״ד סי׳ שלא סעי׳ מו:
יג ג מיי׳ פ״ג מהל׳ קרבן פסח הלכה ד:
יד ד מיי׳ פ״ל מהל׳ שלומין הלכה ג סמג עשין פב טוש״ע מ״מ סימן קפב סעיף ג:
טו ה מיי׳ שם פ״ב הלכ׳ ג וש״ד מהלכות תרומות הלכה ג סמג שם טוש״ע שם סי׳ קפח סעיף ג:
טז ו מיי׳ פ״ו מהל׳ גירושין הלכה ו סמג עשין עח טוש״ע אה״ע סימן קמא סעיף לא:
יז ז מיי׳ פ״ד מהלכות תרומות הלכה טו [טוש״ע י״ד סי׳ שלא סעי׳ מד]:
יח ח מיי׳ שם הלכה י ע״ש כג״מ [טוש״ע שם סעיף לז]:
ט מיי׳ שם [וסי״ל מהל׳ נחלות הל׳ ט טוש״ע שם סעי׳ לח]:
יט י מיי׳ שם הלכה ב [טוש״ע שם סעי׳ לז]:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ והם אוכלים עמו כל״ל:

מוסף רש״י

פיחת עשרה. שתרס אחד מאלרבעים בעין יפה, או הוסיף עשרה. שתרס אחד משמים (בכורות סא. מכת״י). **אתם גם אתם.** כן תרימו גם אתם, מהכא נפקא לן שלוחו של אדם כמותו לתרומה, שהשליח שתרס תרומתו תרומה (ב״מ כב.). **במחשבה.** נותן עיניו בגד זה לשם תרומה ואוכל בגד זה ואע״פ שלא הפרים ונפקי מותחשב (גיטין לא.). שמחשב ואומר אני לוגין יין שלתי עתיד להפרים הרי הן תרומה כדאמרינן גבי לוקח יין מבין הסומים ולהכי קרי ליה מחשבה משום דלאינו מוכה אותן א״כ נותן עיניו בגד זה ואוכל בגד אחר (בכורות נט. וגי״ש בבת״י). **אם שלו נשחט ראשון.** הואיל והם אמרו לו שחוט עליו, על שלו הם נמנין ושוב אין יכולין להימנות על שלהן, ושלהן יצרף דפסח בלא בעלים הוא ואוכלין כולן משלו (פסחים צח:). **מה אתם בני ברית.** מהולים ובאו בברית מצות, **אף שלוחכם בני ברית.** לאפוקי עובד כוכבים, אבל עבד בן ברית הוא דכתיב (דברים טו) מחוטב עצך (גיטין כג:). דבעינן דומיא דמשלח שיהיו דייני ונהגין בו (ב״מ צו.). **העובד כוכבים והכותי שתרמו תרומתן תרומה.** ואקורה לזרים דסבר אין קנין לעכו״ם בארץ ישראל להפקיע מקדושת מעשר והקדש העכו״ם הקדש כדילפינן [חולין יג:] מאיש איש לרבות את העכו״ם שנודרין נדרים ונדבות כישראל (גיטין כג:). **ולא אריסין.** על חלקו של בעל הבית (שם נב.). **ולא שותפין.** אין יכול לתרוס על חלק חברו שלא מדעתו (שם). **ולא התורם את שאינו שלו.** הך סיפא טעמא דריש״ל, כלומר אתם ממעטו התורם שאינו שלו, והני כולהו שאינו שלו מיהו, אי נמי זו ואין צריך לומר זו קתני (שם).

מסורת הש״ס

א) ב״מ כב. ספרי פ׳ קרח. **ב)** [בכת״י נוסף: מה לתרומה]. **ג)** [ביצה יג.]. **ד)** פסחים נח.; **ה)** מכילתא פ׳ בא פרשה ה נדרים עב: מזיר יב: ב״מ נו. [בכרות לד: חגיגה י: מנחות לג: לקמן מג.]. **ו)** [חולין כט ע״ב]. **ז)** [בכת״י: אין הכי נמי]. **ח)** גיטין כג: ב״מ (כב.) עא.; **ט)** גיטין כג: ע״ב, **י)** תרומות פ״ג מ״ט גיטין כג.; **כ)** תרומות שם, **ל)** [עי׳ תוס׳ מנחות מז. ד״ה גזירה], **מ)** מיומה, **נ)** גיטין נב, **ס)** [פי׳ על זה תמצא בתוס׳ כתובות כ: ד״ה הרי זה ובפרש״י דגיטין נב.], **ע)** פסחים עח: [וש״ס איתא ר׳ נתן], **פ)** [כתובות ק ע״ב], **צ)** [שבת קמב סוע״ב], **ק)** [ביצה יג ע״ב], **ר)** [לעיל כג ע״ב], **ש)** רש״ל מ״ז, **ת)** [דברים כג], **א)** [דש״כ כמן], **ב)** [גיטין מז ע״ב], **ג)** [דברים יב. י. ושם יד, כג], **ד)** [צ״ל מהא. יעב״ן], **ה)** [צ״ל שתיק], **ו)** [לעיל ה ע״ב], **ז)** [מנחות יט ע״ב], **ח)** [ויקרא ד, כז], **ט)** [עיין ר״ה ו ע״ב], **י)** ע׳ במהרש״א שמהפך הגירסא], **כ)** [גיטין שם], **ל)** [צ״ל דפטור. רש״ל], **מ)** [ב״מ פח רש״ב], **נ)** [בבכורות יא ע״ב ד״ה טבליס], **ס)** [במדבר יח, יט],

תורה אור השלם

1. כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם תְּרוּמַת יְיָ מִכֹּל מַעְשְׂרֹתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְּחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּנְתַתֶּם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת יְיָ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן:
במדבר יח כח
2. וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם:
שמות יב ו

גליון הש״ס

גמ׳ לרבות את השליח. עי׳ יבמות קא ע״ב תד״ה וקלאו לו ובערכין דף ב ע״א תד״ה קרבנו: **שם ישנה במחשבה.** עי׳ גיטין לא ע״א תד״ה כך תרומת מעשר: **שם מבאן ששלוחו ש״א כמותו.** עי׳ בפרש״י בחומש ס׳ ויקרא כ״ד י״ד בפסוק וגמו אותו כל העדה: **שם גם אתם למה לי.** עי׳ מהרי מגיגה י׳ ע״ב ד״ה מה התם:

מוסף תוספות

א. והרי כמו תעות. תוס׳ כתובות לט: ודמיא לשליח שתרם א׳ משלושים. תוס׳ טוך. ב. כדאיתא בכתובות ק. תוס׳ הרא״ש כיון דאפשר בהאי אומדנא ושלחו סתם ודאי על דעת כן שלחו דאי לא הוה ליה לפרושיה הלכך שליחותיה עביד. ריטב״א. ג. מכלל דשאר קרבנות אפילו ע״י שליח ובכה״ג אמרינן במנחות [יט.]. תוס׳ הרא״ש. ד. וקנה ממנו העכו״ם. תוס׳ גיטין כג: שכבר נתחייבה בתרומה ברשות ישראל ואין קנין עכו״ם מפקיעה. ריטב״א. ה. הלכך אין הפרשתו הפרשה והרי מה שתרם כשאר תבואתו שהוא טבל. שם.